

Al weer een jaar voorbij... Op weg naar 2004 houden we u weer op de hoogte van activiteiten die in Nederland en daarbuiten worden ondernomen met het gemeenschappelijk doel borstvoeding te bevorderen en te ondersteunen.

Schrijf of bel ons over uw plannen voor het nieuwe jaar of informeer uw collega's via Goed Gevoed over uitgaven en producten die u handig vindt in het werken aan kwaliteitszorg. We wensen u een goed 2004!

[Foto: Beeldarchief José Maria Paricio Talayero]

Bezuinigen? Op borstvoeding niet!

Het ministerie van VWS heeft op veel subsidies flink moeten bezuinigen, maar we zijn blij dat de bevordering van borstvoeding de dans is ontsprongen dankzij de inzet van gemotiveerde ambtenaren. We kregen het volgende bericht: "We hebben de gelden voor borstvoeding inderdaad kunnen behouden. Hiermee is benadrukt dat borstvoeding een belangrijk speerpunt is in ons beleid! In de Rijksbegroting 2004 is een opera-

tionele doelstelling voor borstvoeding opgenomen in het hoofdstuk Preventie en Gezondheidsbescherming, onder Voeding en voedselveiligheid. Het is te vinden op de website van VWS: www.minvws.nl.

De doelstelling luidt als volgt: **Een toename van het geven van borstvoeding. In 2000/2001 kreeg 18,5% van de kinderen zes maanden borstvoeding. Wij streven ernaar dit te verhogen naar 22% in 2008.**"

Proficiat!

Kraamzorg WIJZ bestaat in zijn huidige vorm sinds januari 2001. Het werkgebied bestrijkt drie regio's: Waterland, IJmond en Zaanstreek. Zo'n 350 gediplomeerde kraamverzorgenden en oproepkrachten, bieden jaarlijks aan meer dan 5.500 klanten kraamzorg. Na de fusie in 2001 heeft het management verkennend onderzoek gedaan naar de borstvoedingspraktijk in de drie regio's en zich georiënteerd op de mogelijkheden van implementatie van de uitgangspunten van UNICEF en de WHO. In deze verkennende fase is ook de stichting Zorg voor Borstvoeding uitgenodigd bij een aantal vergaderingen van de werkgroep om informatie en advies te geven over het implementatietraject, waarvoor het management ook voldoende financiële ondersteuning had mogelijk gemaakt. Naast de interne inspanningen is Kraamzorg WIJZ ook actief betrokken bij het regionale Platform Borstvoeding. Hier participeren naast WIJZ: de JGZ, de vrijgevestigde lactatiekundigen in de regio, de vereniging Borstvoeding Natuurlijk, de verloskundige praktijken, het Rode Kruis Ziekenhuis en het Kennemer Gasthuis.

Tijdens de voorbereiding op de Externe Beoordeling en de drie assessmentdagen bij Kraamzorg WIJZ werd duidelijk met hoeveel enthousiasme, inzet en gedrevenheid dit beleid wordt uitgevoerd, al kwamen uit het kwaliteitsonderzoek ook nog enkele aanbevelingen voor verdere verbetering naar voren. Behalve veel medewerkers zijn 23 jonge moeders en 20 zwangeren geïnterviewd. Het werd ons duidelijk dat de zorgvuldige aanpak van het hele implementatietraject heeft geleid tot brede interne acceptatie en voor veel waardering in het werkveld. De medewerkers zijn blij met de lactatiekundige ondersteuning en de ouders zijn over het algemeen zeer tevreden over de goede opvang en begeleiding. We hoorden met name veel waardering voor de hulp en advisering van WIJZ na ziekenhuisopname. De aanbevelingen die we gedaan hebben zijn al voortvarend opgepakt.

In juli bezochten drie assessors **Parenta Kraamzorg** (voorheen de Regionale Thuiszorg Alkmaar, RTA) gedurende drie dagen. Op 1 januari 2002 had een fusie plaatsgevonden van de gecertificeerde RTA met het voormalig kraamcentrum NoordHollands-Noorden tot Parenta Kraamzorg. De medewerkers van NoordHollands-Noorden hadden al wel bijscholingen borstvoeding gehad, maar de organisatie bezat nog geen certificaat voor borstvoeding. In goed overleg met Zorg voor Borstvoeding werd besloten de Reassessment van de regio Alkmaar/Heerhugowaard een jaartje op te schuiven en deze tegelijk te laten plaatsvinden met een eerste kwaliteitstoets van de nieuwe regio.

Bij Parenta Kraamzorg neemt borstvoeding al lange tijd een belangrijke plaats in, hetgeen onomwonden blijkt uit het volgende citaat uit het projectplan Zorg voor Borstvoeding van 1998:

"Visie op borstvoeding: Borstvoeding is de beste voeding. Missie Parenta Zorg: Gezondheidswerkers hebben een verantwoordelijkheid om accurate informatie te geven over borstvoeding en om de keuze om borstvoeding te gaan geven actief aan te moedigen. Net zoals zij andere gezondheidsbevorderende keuzen aanmoedigen, zoals vroegtijdige prenatale zorg, geschikte voeding, gebruik van autostoeltjes, vaccinaties en het vermijden van roken, alcohol en verdovende middelen.

Een neutrale houding tegenover babyvoedingkeuze is ongepast, omdat het de gelijkheid van borstvoeding en moedermelkvervangende producten impliceert. Bovendien communiceert zo'n houding naar moeders toe dat hun pogingen om borstvoeding te geven onbelangrijk zijn."

De werkgroep Borstvoeding kreeg alle gelegenheid om deze missie gestalte te geven. Zo is in een korte periode veel geïnvesteerd in het noordelijke werkgebied om het borstvoedingbeleid op hetzelfde niveau te tillen. Alle nieuwe medewerkers zijn in kleine groepen goed bijgeschoold. In het voorjaar van 2002 werd door middel van een multiple choice toets de kennis getoetst bij de 'oude medewerkers' en de weggezakte basiskennis werd bijgespijkerd. En met uitstekend resultaat!

Zo'n 3800 baby's en hun moeders profiteren van deze goede begeleiding bij borstvoeding. Daarnaast neemt Parenta Kraamzorg dit najaar ook het voortouw om regionaal tot meer eenduidigheid te komen. Zorgverleners in de regio, zoals ziekenhuizen, verloskundigen en huisartsen worden uitgenodigd deel te nemen aan een regionale werkgroep borstvoeding.

Gedurende de zomervakantie lag het werk vanzelfsprekend even stil, maar vanaf september bezochten de assessors van de stichting Zorg voor Borstvoeding weer een aantal kraamzorginstellingen.

In de regio Utrecht behaalde **Flexicare** uit Nieuwegein het UNICEF-certificaat voor de kraamzorg. Het borstvoedingsprotocol trok direct de aandacht van de medewerkers van ZvB; een compact geschreven protocol van 16 pagina's gebaseerd op de Tien vuistregels. Ondanks het feit dat Flexicare een relatief kleine organisatie met zo'n 25 medewerkers trok ze onlangs een eigen lactatiekundige aan. Naast het verzorgen van de scholing, een consultmogelijkheid voor de medewerkers en de praktische begeleiding van de leerlingen, biedt dit aan ouders een extra service. Flexicare wil zich op deze manier duidelijk onderscheiden op de markt.

[Foto: Beeldarchief José Maria Paricio Talayero]

Internationaal

Een kijkje bij de burens

Op 18 en 19 november hield het UK Baby Friendly Initiative haar jaarlijkse tweedaagse conferentie in Bournemouth, Zuid Engeland. Het thema was dit jaar "Successful breastfeeding: practical and effective ways to deliver the benefits".

Zo'n 700, voornamelijk vrouwelijke, zorgverleners woonden de conferentie bij. Ook collega's uit de VS, Frankrijk, Finland, IJsland, Nigeria en Congo waren aanwezig. De UK kent nu 44 (van de 305) gecertificeerde ziekenhuizen, ze zijn verspreid over Engeland, Wales, Schotland en Noord-Ierland. Rond 15% van de baby's wordt geboren in een Baby Friendly Hospital.

Het Baby Friendly Initiative in the Community

Het certificeringsprogramma voor de jeugdgezondheidszorg werd in de UK in 1998 gelanceerd en er zijn inmiddels zes certificaten uitgereikt. Sprekers over dit onderwerp gaven aan dat het plan van de National Health Service een enorme stimulans is; de overheid wil in drie jaar tijd een toename van 6% zien te bereiken van moeders die starten met borstvoeding. Pre- en postnatale zorg worden vanuit één multidisciplinair wijkteam aangeboden. In Durham behaalde men onlangs het certificaat; vooral de samenwerking tussen de verloskundigen en wijkverpleegkundigen en de korte interne lijnen zijn van cruciale betekenis. Prenatale voorlichting en een-op-een begeleiding zijn de speerpunten van het programma. Verloskundigen stimuleren het bezoeken van de aanstaande oudercurssussen en de wijkverpleegkundige bezoekt de ouders al in de zwangerschap. Deze een-op-een begeleiding blijkt erg succesvol. Een paar opmerkelijke initiatieven:

- risico-gezinnen worden extra begeleid; hiervoor is landelijk het project 'Sure Start' opgericht
- om de drempel te verlagen haalt de zorgverlener desgewenst de moeder zelf de eerste keer op om een voorlichtingsbijeenkomst te bezoeken
- jonge ongehuwde moeders worden met elkaar in contact gebracht om elkaar tot steun te kunnen zijn
- intensieve peer-group ondersteuning; moeders worden in contact gebracht met vrouwelijke vrijwilligers met dezelfde taal en cultuur
- de vrijwilligersorganisaties nemen een belangrijke plaats in met het zogenaamde mother-to-mother netwerk en telefonische hulplijnen

- er zijn inloopklinieken waar men overdag altijd met vragen terecht kan
- extra ondersteuning van moeders van wie de baby is opgenomen op een afdeling neonatologie. De wijkverpleegkundige gaat met ze mee op bezoek in het ziekenhuis, begeleidt het kolven, verleent emotionele steun en pakt de begeleiding op als de baby weer thuis is.

De twee dagen waren gevuld met vele interessante lezingen, nieuwe inzichten en inspirerende gesprekken met collega's. Enkele onderwerpen van de lezingen: borstvoeding en borstkanker, de introductie van vaste voeding, te korte tongriempjes, neonatale hypoglycaemie, borstvoeding en de lagere kans op overgewicht en hart- en vaatziekten, samen slapen met je baby, pijnbestrijding en troosten van borstgevoede baby's op de afdeling neonatologie.

Goed nieuws!

een aantal sprekers is uitgenodigd voor het symposium op 30 september 2004 van de Samenwerkende Borstvoedingorganisaties. Reserveer die datum maar vast!

Sanny van Ginkel

Uw voorlichting ondersteund

Zoals velen van u al op onze (inmiddels vernieuwde!) website hebben gezien, heeft de stichting Zorg voor Borstvoeding een nieuwe folder voor ouders uitgebracht. 'Borstvoeding, 7 stappen voor het eerste jaar' geeft beknopte informatie, waar de ouders van een baby borstvoeding krijgt mee vooruit kunnen. Zij lezen er meer over de volgende zeven punten:

- Een kwestie van zelfvertrouwen
- Wanneer aan je baby kost tijd
- Het is niet altijd rozengeur en maneschijn
- De deur uit zonder je baby
- Pijn hoort er niet bij
- Pas na ongeveer zes maanden meer dan moedermelk
- Vrijheid blijheid: voeden waar je wilt

De vanzelfsprekendheid van zelf voeden wordt benadrukt. We wijzen ook op de rol van de partner, het consultatiebureau, de huisarts en de borstvoedingorganisaties die bij eventuele problemen hulp en steun bieden. Op de achterkant is ruimte voor een stempel van het consultatiebureau, want uw persoonlijke aandacht blijft onvervangbaar.

Net als '2 x 10 dingen die je moet weten over borstvoeding', die bestemd is voor prenatale voorlichting en de kraamtijd, is deze nieuwe folder voor voorlichting in de jeugdgezondheidszorg gratis. U betaalt alleen de verzendkosten. Bestel via www.zvb.borstvoeding.nl/bestellijst of stuur een fax naar 0180 520633.

Informatiebijeenkomst JGZ

De eerste informatiebijeenkomst over de certificering voor de JGZ heeft inmiddels plaatsgevonden. Op 28 oktober kwamen meer dan 60 deelnemers naar Driebergen om met ons en met elkaar een middag te discussiëren over de optimale begeleiding bij borstvoeding in de JGZ. Regionale samenwerking en ketenzorg, motivatie van medewerkers en directie, de extra scholing, het tijdplan en de kosten: in verschillende groepen kwam alles aan bod. Een bijeenkomst die voor herhaling vatbaar is, gezien de enthousiaste reacties en het feit dat we meer aanmeldingen kregen dan we aankonden. Voor belangstellenden is een verslag beschikbaar.

Lactatiekundige Erica Stapper van het Kennemer Gasthuis, locatie Deo stuurde ons het 'babylijstje begeleiding borstvoeding'. Ze schreef daarover:

"Het is de bedoeling dat de lijstjes aan de bedjes van de baby's hangen. De verantwoordelijk verpleegkundige houdt het lijstje bij en kan steeds nagaan of de ontwikkeling van de borstvoeding naar wens verloopt, of signaleren dat er reden is voor extra aandacht en/of interventie. We hebben er inmiddels een klein jaar ervaring mee en men is overwegend positief. Het draagt zelfs bij aan het voorkomen van onnodige interventies, die de borstvoeding negatief kunnen beïnvloeden. Het nieuwe babylijstje, dat nu dus is gecombineerd is met een checklist borstvoeding, helpt om steeds overzicht te houden over het verloop van de borstvoeding en problemen vroegtijdig te onderkennen. Natuurlijk neemt daarnaast de rapportage ook nog een belangrijke plaats in. Een belangrijk doel is eenduidigheid te krijgen in de aanpak van problemen, zodat alle zorgverleners rond het bed op dezelfde lijn zitten en de moeder niet met steeds een andere aanpak of mening wordt geconfronteerd. Mogelijk doen andere ziekenhuizen hiermee hun voordeel. Uitwisseling van nieuwe ideeën, elkaar op de hoogte brengen van nieuwe ontwikkelingen, het lijkt mij een zinvolle bijdrage aan het landelijk streven naar een beter borstvoedingsbeleid. We kunnen van elkaar nog een hoop leren....."

Voor meer informatie:

Erica Stapper
Lactatiekundige Kennemer Gasthuis, locatie Deo
Afdeling C
Velsersstraat 19
2023 EA Haarlem
stapper@kg.nl

Persbericht

Baby Info is het officiële informatiemagazine van Thuiszorg/Kruiswerk dat al bijna 10 jaar lang aanstaande ouders in Nederland informeert over alles wat te maken heeft met de zwangerschap. Natuurlijk is borstvoeding een belangrijk onderwerp, dat in dit magazine dan ook aan de orde komt. Baby Info ondersteunt de naleving van de WHO Gedragscode voor het op de markt brengen van vervangingsmiddelen voor moedermelk. De uitgever van Baby Info heeft daarom in overleg met de Stichting Zorg voor Borstvoeding besloten om Baby Info zo mogelijk te laten voldoen aan de richtlijnen voor het UNICEF Borstvoedingscertificaat. Het streven is om vanaf de uitgave van 2005 geen advertenties voor flesvoeding meer te accepteren.

Voor meer informatie:

TOPpers special media BV
Deli Seligmann of Peter Westerling
Edelweisstraat 5
5241 AH Rosmalen
tel. 073-6140858, fax 073-6140873
e-mail: dve@toppers.nl

[Foto: Beeldarchief José Maria Paricio Talayero]

Het eind van het jaar is vaak het moment om terug te kijken op het afgelopen jaar. Dat geldt ook voor de campagne. Wat is er allemaal gebeurd en met welk resultaat?

BV borstvoeding

Eind september is het tweede nummer van BV borstvoeding uitgekomen in een oplage van 150.000 stuks. Al voor de WereldBorstvoedingWeek waren hiervan 70.000 exemplaren verspreid! Momenteel loopt er via de site een lezersonderzoek om zo input te krijgen voor het komende nummer en nog beter te kunnen aansluiten op de informatiebehoefte van (aanstaande) ouders.

www.borstvoedingverdientijd.nl

De site is geactualiseerd en daarnaast uitgebreid met een maandelijkse stelling waarop iedereen kan reageren (BV Wat vind jij?). Gemiddeld zijn dat zo'n 800 stemmers per stelling waarvan ongeveer een kwart ook een toelichting geeft. Dat levert een aardig beeld op van wat Nederlanders vinden van bepaalde aspecten van borstvoeding en geeft daarnaast aanknopingspunten voor het genereren van publiciteit. De stelling 'Borsten mogen overal bloot voor borstvoeding' leverde zo een aardig artikel op in de Telegraaf. Nog dit jaar kan de site dankzij een kleine extra subsidie van VWS worden uitgebreid met een animatiefilmje over het productieproces van moedermelk. Centraal in de animatie staat het principe van 'vraag & aanbod' en het samenspel tussen reflexen en hormonen.

Partners en borstvoeding

Ook was er extra aandacht gegeven aan de rol van de partner bij borstvoeding. Uit een representatief onderzoek (n=1063) dat door het onderzoeksbureau CentERdata is uitgevoerd, blijkt dat onder mannen verschillende misverstanden bestaan over borstvoeding. Zo denkt eenderde van de mannen dat flesvoeding even gezond is als borstvoeding. 69% is het eens met de stelling dat veel vrouwen onvoldoende melk kunnen aanmaken. Bij een deel van de mannen bestaan bepaalde (voor)oordelen over borstvoeding. Van borstvoeding geven zouden vrouwen hangborsten krijgen (15%) en doorlopend moe zijn (11%). Ook wordt het belang van de eigen rol bij borstvoeding onderschat: een kwart van de mannen ziet die niet als doorslaggevend en nog eens een kwart heeft hierover geen

mening. In de, samen met de organisatie IkVader.nl ontwikkelde, instructiekaart 'Babymanagement voor startende vaders' komen deze misverstanden aan de orde en wordt het belang van borstvoeding en steun van de partner hierbij benadrukt.

Speciaal voor vaders was er ook de (digitale) fotowedstrijd 'Baby & Borst'. In totaal waren er 142 inzendingen, waarvan een groot aantal prachtige foto's. De foto's zijn allemaal nog te bekijken via www.borstvoedingverdientijd.nl.

Volgend jaar

In 2004 focust de campagne zich vooral op 'borstvoeding & werk'. Behalve activiteiten gericht op de moeders, zullen, dankzij een subsidie van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, ook werkgevers in de campagne worden betrokken. In het nieuwe jaar daarover meer!

Meer informatie:

Informatie over de campagne is te vinden op de campagnesite www.borstvoedingverdientijd.nl. Ook kunt u contact opnemen met Karen van Drongelen, projectmanager van de campagne bij het Voedingscentrum, telefoon (070) 306 88 93 (maandag, donderdag en vrijdag) of drongelen@voedingscentrum.nl

Internationaal Blueprint for Action

In Goed Gevoed 4, nummer 2 (juli 2003) hebt u kunnen lezen dat wij namens Nederland betrokken zijn bij het project van de Europese Unie 'Promotion of Breastfeeding in Europe'. Eind november heeft de tweede bijeenkomst in Luxemburg plaatsgevonden, deels in het gebouw van de Europese Commissie (groepsfoto onder een hele rij vlaggen!) in aanwezigheid van een Mariann Skar van het Directoraat 'General Health and Consumer Protection'.

Deze keer stond centraal hoe de definitieve opzet moet worden van het document over interventies waarmee men borstvoeding kan bevorderen; het betreft dan met name de interventies waarover wetenschappelijk onderzoek voorhanden is. Ondanks al ons huiswerk per e-mail ontstonden er weer nieuwe pittige discussies. De definitieve versie van dit rapport zal overigens in principe een document voor intern gebruik zijn, de basis voor de aanbevelingen die in juni 2004 in Dublin aan de lidstaten worden voorgelegd in de Blueprint for Action.

Inmiddels is het eerste van de drie geplande stukken gereed: 'Protection, promotion and support of breastfeeding in Europe: current situation'. Hierin staat een weergave van de huidige borstvoedingssituatie in de lidstaten van de EU, Zwitserland, IJsland en Noorwegen en van een groot aantal Oost-Europese landen en Malta; deze laatste groep landen neemt geen deel aan de vergaderingen. De borstvoedingspercentages zijn helaas heel slecht onderling vergelijkbaar vanwege de uiteenlopende methodes en definities. Betrouwbaarder zijn de gegevens over de Zorg voor Borstvoeding, gemeten in de aantallen Baby Friendly Hospitals (BFH) per land en de percentages moeders en baby's die daar bereikt worden.

Adrienne de Reede

De situatie in 2003

Land	aantal BFH/ totaal aantal instellingen	% van geboorten per jaar
België	0/107	0
Bulgarije	5/?	8
Denemarken	11/35	22
Duitsland	18/1100	3
Estland	1/17	2
Finland	4/35	7
Frankrijk	2/800	0,3
Griekenland	0/?	0
Hongarije	9/100	11
Ierland	0/22	0
IJsland	0/15	0
Italië	7/700	1
Letland	4/30	8
Litouwen	3/54	12
Luxemburg	2/6	35
Malta	0/3	0
Nederland	25/200	24
Noorwegen	36/57	75
Oostenrijk	14/110	12
Polen	50/434	12
Portugal	0/60	0
Roemenië	10/237	5
Slovenië	10/14	85
Slowakije	11/72	30
Tsjechië	30/116	23
Verenigd Koninkrijk	44/305	15
Zweden	52/52	100
Zwitserland	46/150	40

[Foto: Beeldarchief José Maria Paricio Talayero]

Wetenschap

Slimmere baby's?

Aan de universiteit van Texas (Department of human development and family studies) is veel onderzoek gedaan naar het gedrag van pasgeboren baby's. De vraag kwam op of verschillen in gedrag en neurologisch functioneren samenhangen met de voeding die de baby krijgt.

Daartoe zijn twee groepen vergeleken: 41 baby's die borstvoeding kregen en 42 baby's die kunstmatige zuigelingenvoeding kregen. In iedere groep was ongeveer de helft van de moeders jonger dan 20 jaar; ook die factor werd onderzocht. De baby's waren ongeveer negen dagen oud toen ze getest werden volgens de Brazelton Neonatal Behavioral Assessment Scale. De borstgevoede baby's deden het beter dan de kinderen die kunstvoeding kregen wat betreft oriëntatie, motoriek, zelfregulatie en 'state'. Ze hadden minder afwijkende reflexen en vertoonden minder tekenen van teruggetrokken gedrag. Dit gold ook voor de borstgevoede baby's van de heel jonge moeders. De onderzoekers concluderen dat hun gegevens overtuigend aantonen dat borstvoeding gunstig is voor de neurologische ontwikkeling en het gedrag van pasgeborenen.

Brief report: breast-fed one-week-olds demonstrate superior neurobehavioral organization. Sybil Hart et al. *J of pediatric Psychology*, vol 28, 8: 529-534, 2003

Een kerstgroet van onze collega's uit Italië. Dat zie je niet vaak in de kerststal: de kribbe is zo groot dat Maria liggend kan voeden.

Ervaringsdeskundigen aan het woord

Het piepkleine maar zeer gedreven Vita Nova, centrum voor pre- en postnatale begeleiding en cursussen in Den Haag, mag naast de plaquette en het certificaat de komende drie jaar ook het bewijs van recertificering aan de muur hangen. Alexandra Knijnenburg, lactatiekundige van het eerste uur, gaat samen met haar vier kraamverzorgenden voor zeer hoge kwaliteit van de begeleiding bij borstvoeding. Zo ontvingen alle medewerkers een 30-urige scholing en woonden ze verplicht de cursus van vier avonden bij die Vita Nova verzorgt voor aanstaande ouders 'Borstvoeding, de beste start'.

"Ik wil wel een keer stoppen maar zou niet weten hoe, ze vindt het nog zo fijn! (baby 18 maanden)"

Vita Nova hield dit jaar de enquête 'Laat ons weten hoe onze Zorg voor Borstvoeding u bevallen is' om te weten te komen hoe ouders de kraamzorg en de begeleiding bij borstvoeding hadden ervaren. In juni 2003 werden 150 vragenlijsten, bestaande uit 17 vragen, gestuurd naar de ouders die in de periode januari 2001 tot en met juni 2002 kraamzorg van Vita Nova hadden ontvangen en/of de borstvoedingcursus van vier avonden hadden

"Ik had zin in meer vrijheid, maar die kreeg ik toch niet.... (gestopt met zeven maanden)"

bezoekt. Zo'n 25% van de cliënten van Vita Nova bezoekt de cursus. Vita Nova heeft de vragenlijst die door ZvB is ontwikkeld uitgebreid met vijf vragen, vooral gericht op het moment en reden van bijvoeding geven en stoppen met borstvoeding.

Van de 150 lijsten kwamen zestig evaluatieformulieren (40%) volledig ingevuld terug en 13% kwam retour met adres onbekend. Slechts een ouderpaar geeft aan niet goed geholpen te zijn; op het consultatiebureau bleek de baby te veel te zijn afgevallen en hij is volledig op flesvoeding overgegaan.

Vijftien moeders (25%) geven nog borstvoeding aan hun kind, in leeftijd variërend van acht weken tot 22 maanden. Dit lijkt in tegenspraak met het feit dat in de geïnterviewde groep de baby's minimaal een jaar moeten zijn, maar veel enquêteformulieren bevatten ook de gegevens van een tweede kind dat inmiddels geboren is. Zodoende kreeg Vita Nova informatie over 63 kinderen.

"De borstvoedingscursus werd als grappig en overdreven ervaren door veel mensen. Maar als je vertelt dat je acht maanden borstvoeding hebt gegeven aan mensen die met een of twee weken gestopt zijn, krijg je de reactie 'had ik dat ook maar gedaan'."

Van de moeders die stopten op het moment dat de baby zo'n drie tot zes maanden oud is, geeft het grootste deel als reden aan dat ze weer begonnen met werken. De meeste vrouwen stopten pas met borstvoeding als hun kind zes maanden of ouder was.

De werkwijze van Vita Nova laat zien dat een goede prenatale voorbereiding gevolgd door een deskundige begeleiding in het kraambed, samen met lactatiekundige ondersteuning waar nodig, samenhangt met langer doorvoeden.

leeftijd baby (mnd)	tot 1 mnd	1 t/m 3	4 tot 6	rond 6	6 t/m 9	10 t/m 12	13 t/m 17	>18 mnd
borstvoeding	1	2	2		2	2	3	3
borstvoeding gestopt	2	5	6	9	11	9	4	1

De meeste vrouwen stopten pas met borstvoeding als hun kind zes maanden of ouder was, zo blijkt uit dit overzicht.

Uit de kunst

Heilige Families

Dit keer twee tafereeltjes in kerstsfeer.

De Heilige Familie met Sint Anna van El Greco (1587)

en De Heilige Familie in de timmermanswerkplaats van Rembrandt van Rijn (1631)

GoedGevoed © Nieuwsbrief van de stichting Zorg voor Borstvoeding nummer 4.4, december 2003

Oplage: 2000 exemplaren

Kopij voor het volgende nummer inleveren vóór 7 februari 2004.

Voor een extra (gratis) instellingsabonnement: neem contact op met de stichting Zorg voor Borstvoeding
Een pdf-file van GoedGevoed staat ook op de website

Stichting Zorg voor Borstvoeding (1996) implementeert het WHO/UNICEF Baby Friendly Hospital Initiative in Nederland.

Postbus 2047 2930 AA Krimpen aan de Lek.

tel./fax: 0180-520 633 of 0343-591 319

e-mail: zvb@borstvoeding.nl

website: www.zvb.borstvoeding.nl

(ook voor on line bestellen)

ZvB is telefonisch bereikbaar op werkdagen: 9.00 tot 13.00 u .

De activiteiten van de stichting Zorg voor Borstvoeding maken onderdeel uit van het masterplan 'Borstvoeding' van het Voedingscentrum

Agenda

Vooraankondiging

Op **30 september 2004** organiseren de Samenwerkende Borstvoeding Organisaties hun eerste gezamenlijke congres in de Flint in Amersfoort. Het programma is gedeeltelijk plenair; er zijn ook parallel-sessies.

Meer details volgen zo snel mogelijk.

B.v.

Krijgt Amalia 't ook?